

Att förutsäga operationsresultatet vid septumplastik

LARS PEDERSEN, ÖNH-kliniken,
Sahlgrenska universitetssjukhuset i Göteborg

SJUTTIO PROCENT AV DE PATIENTER som genomgått operation på grund av kronisk nästäppa är nöjda, men operationen genomförs betydligt oftare på manliga patienter, visar en ny avhandling från Sahlgrenska universitetssjukhuset i Göteborg.

Denna avhandling började som ett sökande efter faktorer som kan hjälpa oss att förutspå vilka patienter som har störst nytta av en septumplastik. Septumplastik är ett av de vanligaste ingreppen på ÖNH-kliniker världen över. Indikationen är bestående nästäppa som inte svarar på annan behandling (oftast kortisonnäspray) och oftast rör det sig om ensidiga problem. Detta är således en andningsförbättrande operation, där man rättar till nässkiljeväggen och skapar mer plats på den sida som är trång. I samband med septumplastik tar man ofta bort delar av näsmusslan (konkaplastik) för att skapa ytterligare utrymme för näsandning. Problem med nästäppa kan påverka livskvaliteten, bland annat i form av snarkning och dålig sömn med påföljande trötthet och nedsatt livskvalitet. En sned nässkiljevägg kan vara medfött eller en följd av trauman mot näsan. Män är överrepresenterade i gruppen som opereras med septumplastik.

Lars Pedersen

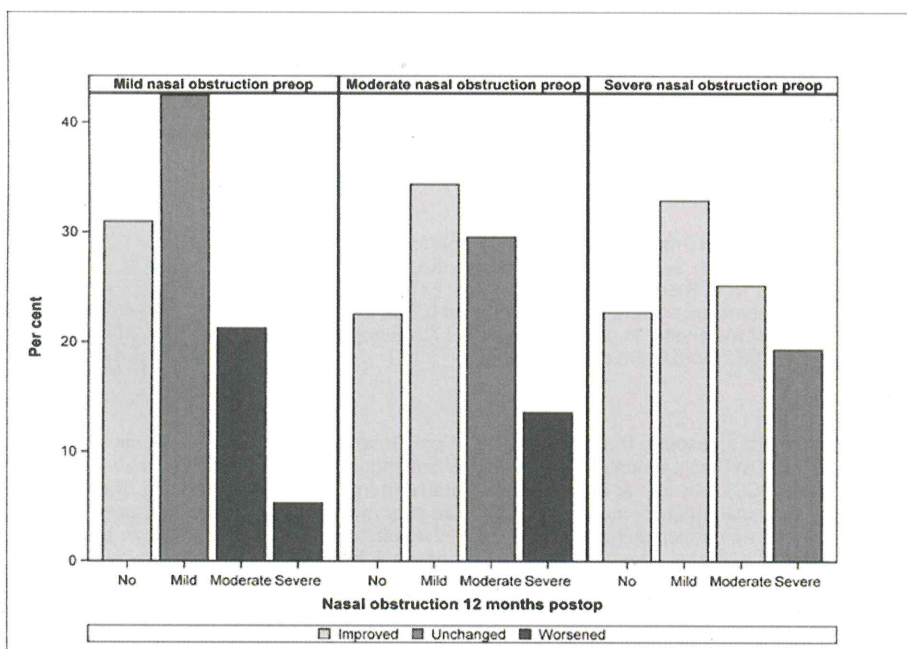
Metoder

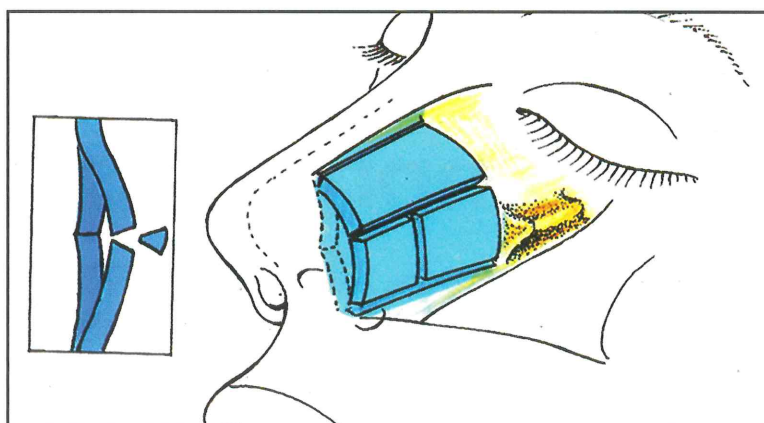
I arbete I, II och IV har vi använt data från Septumplastikregistret i Sverige (SNSR), vilket är ett av flera register inom ÖNH-specialiteten. Registret startades 1997, men stängdes under en kortare tid 2013 för uppdatering. Bland annat införde man längre uppföljningstid och uppdatering av ett antal frågor med en mer precis frågeformulering. Registret innehåller data från små och stora operationsenheter runt om i hela landet. Rapportering till registret är inte obligatorisk, och på senare år har 50-60% av alla septumplastiker i Sverige rapporterats till registret. Arbete I är baserat på en 10-årsperiod från den gamla versionen av registret, medan arbete II och IV är från den uppdaterade delen, dvs efter 2013. Arbete III bygger på ett unikt material från en klinik utanför Oslo (Askim), där samma erfarna ÖNH-kirurg har träffat patienterna före operation, opererat och slutligen gjort en uppföljning efter tre till sex månader.

Resultat

I arbete I visar vi att högre ålder vid operation och avsaknad av oplanerade återbesök under de första två veckorna efter operation är gynnsamma prognostiska faktorer. I arbete II såg vi att patienter med svår nästäppa före

Upplevd förändring av nästäppa 12 månader postoperativt jämfört med preoperativ

operationen hade störst effekt av septumplastik. Också här var högre ålder kopplat till bättre resultat efter operationen. I arbete III såg vi att septumplastik och septumplastik + konkaplastik gav bättre resultat på nästäppa än enbart konkaplastik. Patienter med svår nästäppa före operationen upplevde bättre resultat efter operation. I arbete IV fokuserade vi på skillnader mellan kvinnor och män före och efter operation. Vi inkluderade 2532 patienter, men hittade inga könsskillnader vare sig i karakteristika eller operationsresultat.

Sammantaget är det kanske viktigaste fyndet att man skall hålla sig till att operera patienter som har en viss grad av nästäppa, måttlig eller svår, då dessa patienter är mer nöjda efter operationen. Resultaten från studierna visar också att högre ålder vid operation och inga oplanerade återbesök inom första månaden efter operation är gynnsamt för resultatet efter septumkirurgi. ■

- I. Pedersen L, Schiöler L, Holmberg K, Ahlström Emanuelsson C, Hellgren J
Age and unplanned postoperative visits predict outcome after septoplasty: A national Swedish register study. *International Journal of Otolaryngology*. 2018; 2018:2379536
- II. Pedersen L, Schiöler L, Finjan S, Davidsson Å, Sunnergren O, Holmberg K, Ahlström Emanuelsson C, Hellgren J
Prognostic factors for outcome after septoplasty in 888 patients from the Swedish National Septoplasty Register. *European Archives of Otorhinolaryngology* 2019 Aug;276(8):2223-2228.
- III. Pedersen L, Dölvik S, Holmberg K, Ahlström Emanuelsson C, Schiöler L, Hellgren J, Steinsvåg S
Surgery to relieve nasal obstruction: outcome for 366 patients operated on by one senior surgeon. *European Archives of Otorhinolaryngology* 2021 Oct;278(10):3867-3875.
- IV. Pedersen L, Holmberg K, Ahlström Emanuelsson C, Schiöler L, Steinsvåg S, Hellgren JA
comparative study of men and women undergoing septoplasty – the Swedish National Septoplasty Register. *Submitted*